

3. Лейко С. В. Поняття «компетенція» та «компетентність»: теоретичний аналіз // Педагогічний процес: теорія і практика. 2013. Вип. 4. С. 128-135.

4. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. 2016. Концепція нової української школи. Документ пройшов громадські обговорення і ухвалений рішенням колегії МОН 27/10/2016. – 35с. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-konzeptczya.html>.

5. Образование: сокрытое сокровище (Learning: The Treasure Within): Основные положения Доклада Международной комиссии по образованию для XXI века / Жак Делор, Иннам Аль-Муфти, Изао Амаги и др. Изд.-во ЮНЕСКО, 1996, 2007. [Электронный ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <http://www.ifap.ru/library/book201.pdf>.

6. Рекомендація 2006/962/ЄС Європейського Парламенту та Ради (ЄС) «Про основні компетенції для навчання протягом усього життя». Європейський Союз; Рекомендації, Міжнародний документ від 18.12.2006 № 2006/962/ЄС. [Электронный ресурс]. Режим доступу до ресурсу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_975.

7. The Concise Oxford English – Russian Dictionary / ed. by Paul Falla. Oxford: Oxford University Press, 2001. 1007 p.

ТЮТОРСЬКА ПОЗИЦІЯ ВЧИТЕЛЯ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ РЕСУРС НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

*Подльота Світлана Володимирівна
аспірант кафедри соціальної роботи, соціальної педагогіки
та дошкільної освіти,
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького, м. Мелітополь*

Анотація: У зв'язку з тим, що виконання більшості базових компонентів Концепції Нової української школи, а саме: отримання кожною дитиною доступу до якісної освіти, забезпечення її права на успіх у житті та максимальне розкриття власних здібностей, залежить від вчителя, зростають вимоги до підвищення кваліфікації освітян на основі компетентнісного підходу. Актуальною стає проблема формування особливої позиції педагога, що отримала визначення тьюторської. Термін «тьюторство» означає надання допомоги учневі, створення умов для його саморозвитку, підтримка і супровід його в процесі навчання та вибору тієї чи іншої освітньої траєкторії.

Ключові слова: тьютор, тьюторство, тьюторська позиція вчителя, вчитель з тьюторською компетенцією, загальноосвітня школа.

На сучасному етапі розвитку українського суспільства, модернізації системи освіти, введення нових освітніх стандартів значно зростає роль

вчителя як активного суб'єкта педагогічного процесу, підвищуються вимоги до його особистісних і професійних якостей, соціальної та професійної позиції, що відображено в Концепції Нової української школи [1, с. 18]. Нові принципи освіти вимагають від кожного вчителя високого професіоналізму, опанування та застосування сучасних педагогічних технологій і нових методів навчання і виховання, бажання та вміння постійно вчитися й самовдосконалюватися, творчого підходу та раціоналізму. Місія сучасної системи освіти – допомогти розкрити та розвинути здібності, таланти і можливості кожної дитини на основі партнерства між учителем, учнем і батьками.

Сьогодні для сучасного вчителя вже недостатньо лише передати учням знання, необхідно навчити їх бути мобільними, самостійними, активними, здатними приймати правильні рішення, адаптуватися до мінливих умов життя. Учні загальноосвітньої школи знаходяться в ситуації постійно оновлюваного інформаційного потоку. Зараз не стоїть питання де отримати інформацію, тому що ми стоїмо на позиції відкритої освіти і відкритих систем. Сьогодні існує інша проблема: як зорієнтувати учнів в великій кількості знань, навчити визначати їх потребу і допомогти спроектувати дії. Тобто, ми говоримо про вибудовування індивідуальної програми розвитку. Успішність підростаючого покоління в такій ситуації багато в чому залежить від того, наскільки у нього сформована культура побудови і реалізації особистої освітньої програми, від вміння свідомо працювати зі своїм майбутнім.

Надання допомоги, підтримки учням, створення умов для їх саморозвитку визначають терміном «тьюторство», що в перекладі з англійської означає «наставництво». Тьюторство виникло ще в XIV столітті у Великобританії і використовувалося виключно в університетах. Потім поступово перейшло і в звичайні школи. У багатьох зарубіжних країнах в наші дні функціонує тьюторська форма навчання та виховання дітей. Тьютори діють в провідних освітніх системах світу: в Великобританії, США, Фінляндії, Японії та Франції. Для України тьюторство – зовсім нове явище в освіті, проте активно шукає сучасні засоби для реалізації. Тьютор може розглядатися як самостійна професія і як додаткова професійна компетенція у викладачів, вчителів, педагогів додаткової освіти.

Тьютор – особлива педагогічна позиція, суть якої полягає в забезпеченні спільної з вихованцем рефлексії його діяльності. Тьютор повинен спеціально організувати ситуації, де можливо було б проявити або сформулювати «замовлення» учня на знання. Адже дітей треба не тільки вчити, розвивати і контролювати, а й бути на стороні їх інтересів. Поруч з дитиною повинен бути ще хтось більш досвідчений, хто б захищав, допомагав відстоювати свої права. Основа тьюторської компетенції педагога – це принцип «розширення» існуючого освітнього простору кожного учня, перетворення його у відкритий, необмежений рамками навчальної програми. Педагоги, які володіють тьюторською компетенцією перетворюють навчальну дійсність

школи в місця реалізації освітніх запитів, ініціатив та неформального пред'явлення результатів.

Майбутнє дитини належить самій дитині. Тож актуальним стає становлення суб'єктної позиції дитини по відношенню до своєї освіти. Саме в основі взаємодії тьютора і вихованця лежить суб'єктна активність вихованця. Тьютор допомагає учням створити самих себе, усвідомити власну унікальність, зрозуміти свої потреби та вміти їх задовольнити. Тьютор супроводжує діяльність учня. Учень сам визначає мету своєї діяльності на основі своїх індивідуальних інтересів, нахилів, уподобань. Учень самостійно здійснює свою діяльність, а тьютор лише обговорює її разом з ним: навіщо йому це, яких результатів може досягти, що вони будуть означати, до яких змін призведуть, в чому причини успіху або невдачі, тощо.

Тож тьюторська позиція заснована на визнанні тьютором права дитини на самостійність, індивідуальність. Разом з тим це відображення культурного досвіду в тій предметній сфері, в якій працює дитина, а також тих культурних способів діяльності, які дозволять підопічному ефективно діяти. Завдання виховної роботи педагога з тьюторської позицією полягають у формуванні ціннісного ставлення до людей, природи та норм культурного життя. Дитина стає особистістю, коли усвідомлює свої обов'язки і відповідає за свої вчинки, коли рефлексує, усвідомлює, оцінює, розуміє себе і інших, коли отримує можливість реалізувати свої природні сили і задатки, коли реалізує себе у відповідності зі своїм призначенням, коли виконує місію на Землі. Це і є та висота, на якій людина може називатися істотою розумною, що володіє інтелектуальними здібностями.

Н. В. Чиркова вважає тьютора «антропологіком», режисером конкретного та унікального життя особистості, її організатором та тренером. Задача тьютора – не вироблення технологічних прийомів, а виявлення точок росту окремого учня. Тьютор, на думку науковця, не транслює вже наявний культурний досвід, а допомагає учню самовизначитися у мінливій реальності, знаходити та винаходити індивідуальну освітню програму. Тьютор наповнює життя учнів подіями і «пробами сил», в яких постійно і відповідно культурним змінам набувається новий досвід, формується образ майбутнього, твориться особистісний сенс і зберігається індивідуальність [3, с. 39].

Завдання тьютора ? сприяти саморозвитку підопічного, розвивати почуття впевненості у власних силах, високу позитивну самооцінку, віру в можливість досягнення високих результатів. У сучасному світі бути успішним – це значить йти на ризик, вміти уникати помилок, бути готовим реалізувати свій шанс. Для здійснення цієї мети багато в чому допомагає педагог з тьюторської позицією, який вчить підопічних аналізувати, рефлексувати і конструювати свою діяльність з метою розуміння своїх досягнень, усвідомлення своїх труднощів, формулювання завдань і коригування дій. Педагог з тьюторської позицією намагається навчити тьюторантів змінювати обставини, творити власне перебування в дійсності, проєктувати гідне життя і вибудовувати гідну поведінку, незважаючи на

обставини, поступово набираючись досвіду і духовних сил. Це все породження гуманістичної ідеї, що вимагає від педагога з тьюторською позицією вводити дитину в контекст сучасної високої культури, не поранивши його душі і не знищуючи своєрідності особистості. Педагог має навчити дитину розуміти себе і самостійно вирішувати проблемні ситуації, використовуючи всі способи і приводи для акцентування уваги учнів на формі ціннісного ставлення до життя, захоплюючи і навчаючи дітей одночасно.

Тьюторство не працює там, де є примус та нав'язування. Лише добровільне тьюторство дає гарні плоди. Дуже багато залежить від самого вчителя. Тьюторство забирає багато часу і сил, проте підтримує «вчительський вогонь», яким кожен, хто вибрав професію вчителя, має запалити дитячі серця. Адже, учень – не посудина для наповнення знань, це вогонь, якій слід запали. З вчителем з тьюторською позицією учню хочеться рости, розкриватися та розвиватися. Особисті стосунки виступають ключовим чинником прогресу учнів. В основі стосунків такого вчителя і учня мають лежати довіра, повага та великодушність. Коли вчитель прагне побудувати хороші стосунки зі своїми учнем, він може розгледіти його сильні сторони, мінімізувати дію слабких та приділити більше уваги його інтересам. Василь Сухомлинський писав: «Якщо вчитель став другом дитини, якщо ця дружба осяяна благородним захопленням, поривом до чогось світлого, розумного, у серці дитини ніколи не з'явиться зло» [2, с. 174].

Література

1. Грищенко М. Нова школа. Простір освітніх можливостей. К. 2016. 38 с.
2. Сухомлинський В. О. Вибрані твори в п'яти томах. К.: Радянська школа, 1977. Т. 3. 670 с.
3. Чиркова Н. В. «Тьютор» versus «учитель»? // Вестник Томского государственного педагогического университета. 2009. Вып. 2. С. 38-41.

МЕТОДИ ТРАДИЦІЙНОГО ТА ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ

Попадич Олена Олександрівна

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

Староста Володимир Іванович,

доктор педагогічних наук, професор,

професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород

Анотація. Проаналізовано погляди дослідників щодо традиційного та інтерактивного навчання; виокремлено основні сутнісні характеристики поняття «методи інтерактивного навчання» як системи способів: